

**СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ФАКУЛТЕТ ПО СЛАВЯНСКИ ФИЛОЛОГИИ
КАТЕДРА ПО СЛАВЯНСКО ЕЗИКОЗНАНИЕ**

Анита Владимирова Йорданова

**СЛОВООБРАЗОВАТЕЛНИ МОДЕЛИ В
СЪВРЕМЕННАТА УКРАИНСКА И БЪЛГАРСКА
БИТОВА ЛЕКСИКА**

АВТОРЕФЕРАТ

на дисертация за присъждане
на образователна и научна степен „доктор“
професионално направление 2.1 Филология,
„Славянски езици –Украински език“

Научен ръководител:

доц. д-р Валентин Миланов Гешев

Научно жури:

доц. д-р Албена Проданова Стаменова

доц. д-р Валентин Миланов Гешев

проф. дфн Василка Радева Рангелова

проф. дфн Диана Петрова Иванова

доц. д-р Маринела Параскева Младенова

София, 2016

Дисертационният труд е обсъден и предложен за публична защита пред научно жури от разширен катедрен съвет на Катедрата по славянско езикознание към Факултета по славянски филологии на СУ „Св. Климент Охридски“ на 15.11.2016 г.

Дисертационният труд съдържа 191 страници и се състои от увод, две глави, заключение, използвана литература за цитирания и позовавания (110 заглавия) и източници на езиков материал (47 заглавия).

Публичната защита на дисертационния труд ще се състои на **дата** от **часа** в конферентната зала на Ректората на СУ „Св. Климент Охридски“.

СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИЯТА:

Увод.....	5
Глава 1. Основни понятия в дисертацията.....	11
1.1. Понятието традиционна битова лексика.....	11
1.2. Словообразуването в двете езиковедски традиции.....	16
1.3. Словообразователен модел и словообразователен тип.....	21
1.4. Понятието словообразователен модел и неговото място в словообразователните класификации.....	25
1.5. Словообразователното значение в класификацията по словообразователни модели.....	37
Глава 2. Класификация на словообразователните модели на производни думи от битовата лексика в украинския и българския език.....	49
2.1. Словообразователни модели със сходства в структурата на двата езика.....	52
1. Словообразователен модел с формант- ава	
2. Словообразователен модел с формант -ага	
3. Словообразователен модел с формант- ак	
4. Словообразователен модел с формант -ало	
5. Словообразователен модел с формант- ан	
6. Словообразователен модел с формант- (ан)ин	
7. Словообразователен модел с формант- ар	
8. Словообразователен модел с формант- ач	
9. Словообразователен модел с формант- аш	
10. Словообразователен модел с форманти- ба (-оба)	
11. Словообразователен модел с формант- ва	

12. Словообразователен модел с формант-**да**
13. Словообразователен модел с формант **-ева**
14. Словообразователен модел с формант-**ел(и)**
15. Словообразователен модел с формант-**ец(-ецъ)**
16. Словообразователен модел с форманти-**знь(-зън)**
17. Словообразователен модел с формант **-ие/удвояване**
18. Словообразователен модел с формант-**иво (-во)**
19. Словообразователен модел с формант-**ик**
20. Словообразователен модел с формант-**ило**
21. Словообразователен модел с формант **-ина**
22. Словообразователен модел с форманти **-иня(-киня)**
23. Словообразователен модел с формант **-ир**
24. Словообразователен модел с форманти-**ица (-иця)**
25. Словообразователен модел с формант **-их**
26. Словообразователен модел с формант **-ище**
27. Словообразователен модел с форманти **-ит (-от)**
28. Словообразователен модел с формант **-ка**
29. Словообразователен модел с формант **-ко**
30. Словообразователен модел с формант **-ло**
31. Словообразователен модел с формант-**н (-нъ)**
32. Словообразователен модел с формант **-ник**
33. Словообразователен модел с формант-**ня**
34. Словообразователен модел с формант-**няк**
35. Словообразователен модел с формант **-ок**
36. Словообразователен модел с форманти **-ора (-оря)**

37. Словообразователен модел с формант **-ост (-ість)**
38. Словообразователен модел с формант **-ота**
39. Словообразователен модел с форманти-**ство (-цтво)**
40. Словообразователен модел с формант-**тва**
41. Словообразователен модел с формант **-тел(ь)**
42. Словообразователен модел с формант **-уга (-юга)**
43. Словообразователен модел с формант **-ун (-юн)**
44. Словообразователен модел с формант **-уша**
45. Словообразователен модел с формант-**це (-ьце)**
46. Словообразователен модел с формант **-че**
47. Словообразователен модел сформант **-чук**
48. Словообразователен модел с формант-**щина (-щизна)**
49. Словообразователен модел с формант-**я**
50. Словообразователен модел с нулев формант

2.2. Словообразователни модели с различия в структурата на двата езика.....143

А. Модели, присъщи на украинския език:

1. Словообразователен модел с формант-**ай**
2. Словообразователен модел с формант **-ака**
3. Словообразователен модел с формант **-ань**
4. Словообразователен модел с формант **-ас**
5. Словообразователен модел с формант **-аха**
6. Словообразователен модел с формант **-ень**
7. Словообразователен модел с формант **-епа**
8. Словообразователен модел с формант **-еча**

9. Словообразователен модел с формант **-изна**
10. Словообразователен модел с формант **-исько**
11. Словообразователен модел с формант **-ич**
12. Словообразователен модел с формант **-иха**
13. Словообразователен модел с формант **-івна**
14. Словообразователен модел с формант **-ій**
15. Словообразователен модел с формант **-інь**
16. Словообразователен модел с формант **-ль**
17. Словообразователен модел с формант **-ощі**
18. Словообразователен модел с формант **-тво**
19. Словообразователен модел с формант **-уля**
20. Словообразователен модел с формант **-унь**
21. Словообразователен модел с формант **-уньо**
22. Словообразователен модел с формант **-уня**
23. Словообразователен модел с формант **-усь**
24. Словообразователен модел с формант **-уся**
25. Словообразователен модел с формант **-ух**
26. Словообразователен модел с формант **-уха**
27. Словообразователен модел с формант **-ця**
28. Словообразователен модел с формант **-чик**
29. Словообразователен модел с формант **-ша**
30. Словообразователен модел с формант **-щик**
31. Словообразователен модел с формант **-ьга**
32. Словообразователен модел с формант **-ьма**
33. Словообразователен модел с формант **-юка**

Б. Модели, присъщи на българския език.....	162
1. Словообразователен модел с формант- ана	
2. Словообразователен модел с формант -джия/ -чия	
3. Словообразователен модел с формант -ей	
4. Словообразователен модел с формант- ия	
5. Словообразователен модел с формант- ла	
6. Словообразователен модел с формант- ле	
7. Словообразователен модел с формант- льо	
8. Словообразователен модел с формант- лък	
9. Словообразователен модел с формант- не	
10. Словообразователен модел с формант- отия	
11. Словообразователен модел с формант- уч	
12. Словообразователен модел с формант- щик	
13. Словообразователен модел с формант- чо	
14. Словообразователен модел с формант- ък	
2.3. Изводи.....	168
Заключение.....	172
Приноси.....	177
ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА ЗА ЦИТИРАНИЯ И ПОЗОВАВАНИЯ.....	178
ИЗТОЧНИЦИ НА ЕЗИКОВ МАТЕРИАЛ.....	188

Увод

Настоящият труд изследва производните съществителни нарицателни имена от битовата лексика в украинския и българския език и ги представя в класификация по модели. **Обект** на настоящото изследване са *суфиксалните деривати от традиционната битова лексика*. Трудът се ограничава до суфиксалната деривация¹ като най-разпространен в двата езика словообразователен начин, като изключва производни думи, които са усвоени след 1990 година и назовават технологични новости. Думите се избират по лексикално значение, така че да съответстват на посочената тема². При подбора на езиков материал се спазва изискването за принадлежност на думите към традиционния бит и трудовата лексика.

Идеята за бита на „хлібороба“ (на украински език), т.е. орача (жътваря), като символ на човека, за когото хлябът означава труд, става отправна точка за традиционната битова лексика. Трудовата етика като символ на оцеляването на човека може да бъде

---

¹При суфиксацията като словообразователен начин се наблюдават най-продуктивните форманти, затова изследването се ограничава само до нея.

² Като изследването се ограничава до домашните словообразователни средства;

обхваната, доколкото се припокрива с традиционния живот. Селскостопанските дейности и реалии преобладават, т.е. занимания на двора, на полето, в обора, но по принцип водеща е идеята за осигуряването на поминъка. При ексцерпирането на лексикалния материал вниманието е концентрирано върху *бита* в неговата първичност.

Подборът на лексемите се опира на разглеждания от Ив. Леков (Леков 1955) основен речников фонд по критериите за честота на употреба, традиционност и функционална значимост, но е тематично обособен. Най-общо изследваната битова лексика обхваща названия на основни дейности, предмети, явления и занимания, характерни за традиционния живот в българското и украинското общество.

Настоящото изследване обхваща няколко тематични групи: наименования, свързани с роднински взаимоотношения, названия на трудови дейности, свързани с осигуряването на поминъка и временни занимания, наименования на ястия, наименования на предмети с домашно приложение и употреба в бита; наименования на сгради и техни части, помещения в сградите (за хора и животни, за съхранение на сено и земеделски култури); наименования на мебели; наименования на някои дрехи, обувки; наименования на някои предмети, свързани с обичаите (предимно с големите празници), обредите; наименования на полски и градински култури, дейности на полето и около животните, названия на оръдия на труда; названия на домашни и полски животни, птици, растения; названия на дейности и предмети от домакинството, свързани с чистотата на дома, шиене, готвене, както и други видове домакинстване; названия на посуда; названия, свързани с обработката на земя. Силно специализираната лексика не се включва в изследването. Анализирани са както названия на абстрактни понятия, така и на предмети от бита на трудовия човек. Включените тематични групи или части от групи изграждат правдива картина на традиционния бит. Целта на подбора на лексикални единици е да се пресъздаде най-точно неразривната връзка на човека с природата, неговото преклонение пред земята и родното (Русалиев).

Тематичните групи са подбрани да отразят най-точно *естествен* начин за препитание на хората, като се търси контраст с навлизащата през последния четвърт век лексика от западноевропейските езици. В дисертацията се разчита на интерпретацията на бита като поток от неуморна човешка дейност.

Лексиката от селския бит изобилства от диалектизми и фолклоризми³, които не са изследвани в настоящия труд. Подбрани са само книжовни форми. Думите са ексцерпирани от общо 47 труда. Изследвани са общо 1251 производни думи, от които 719 украински, и 532 български лексеми. От изследването са изключени вулгарните и грубите думи.

Извън обекта на настоящата работа остават и съществителните имена от битовата лексика, образувани чрез композиция. Изключени са и производни, образувани чрез други деривационни начини. Настоящото изследване не обхваща тематични групи, назоваващи предмети за украса на къщата или украшения, названия на музикални инструменти; названия на напитки; парични единици; названия на професии (за разлика от названията на занаятите и постоянните ежедневни занимания; т.е. включва занимания като овчарството, козарството и други), названия, свързани с пазаруването и отдиха, названия на танци на накити, на облекло (с изключение на няколко примера за илюстрация на словообразователните възможности на езика), както и названия на технологичните новости, свързани с индустриализацията на българското и украинското село. Включени са, без да са основни, някои названия на понятия, отразяващи външния вид, на някои обичаи, както и названия, квалифициращи хора. Анализиранията лексика отразява традиционния начин на живот. Разпределението по тематични групи съответства на важността, с която лексемите присъстват в ежедневието на човека (ОЧССХП).

Предмет на анализ в настоящото изследване са моделите на производните думи в синхронен план. В хода на съпоставката подобреният езиков материал се систематизира по модели, а моделът е основна класификационна единица. Последният е видян като обща формула на редицамотивирани думи.

Целта на настоящия дисертационен труд е да представи нагледна класификация на производните думи по словообразователните модели, чрез която се онагледят сходствата и различията в словообразователното значение на отделни еднаквоформантни производни думи.

---

³ Проучванията за битовата лексика са предимно етнографски.

Основната задача на дисертацията е определянето на словообразователното значение на производните думи във всеки от изследваните езици. За постигането ѝ са поставени следните **конкретни** задачи: да се дефинира понятието традиционна битова лексика; да се екцерпира лексикален материал по обособените тематични групи (търсенето на лексикални единици е двупосочно); да се изяснят основните понятия в словообразуването и сходствата в двете езиковедски традиции; да се разграничи словообразователния модел от словообразователния тип (и дори от словообразователния начин); да се определи място на словообразователния модел в словообразователните класификации; да се обособят модели на структурен принцип; да се изгради класификация на суфиксалните деривати от традиционната битова лексика.

Основен *метод*, който се прилага, е съпоставителният анализ на производната битова лексика. На първо място – за провеждането му е събирана и обработена информация. На второ място – формулирани са словообразователни модели въз основа на структурата на дериватите. На трето място – посредством моделите се обобщава анализираният материал и се представя нагледно с цел *съпоставка* на украинските и българските производни думи. При анализа на дериватите и определянето на словообразователните модели се прилага подходът от форма към значение. В хода на съпоставителния анализ с цел предварително ориентиране в проблема и формулиране на поставените задачи се използват като помощни методите *наблюдение* и *сравнение*.

Първата глава на дисертацията е озаглавена „**Основни понятия в дисертацията**“. В нея се изяснява терминологичния апарат. Тя се състои от пет подглави, всяка от които съответства на поставена по-горе в изследването задача.

В първаподглава „**Понятието традиционна битова лексика**“ са представени възгледите за битовата лексика. В езиковедската литература в рамките на функционалните стилове се споменават две разновидности на разговорния стил: разговорно-ежедневен (разговорно-побутовий) и разговорно-професионален (лексика, която е специфична за различни професии), които не са критерии при подбора на лексикален материал за настоящото изследване. Представени са възгледите на Н. Шведова (Шведова 2011), Л. Пидкуймуха (Пидкуймуха 2014), Г. Гримашевич (Гримашевич 2005: 1 и 2008: 122), Т. Бояджиев (СБЕ 1998: 183), О. Новицкая (Новицкая), П. Легурска (Легурска 2008) и С.

Бибик (Бибик 2003: 12) за понятието битова лексика. Те варират в широки граници: от „универсални думи с масова употреба“ (Пидкуймуха 2014) до „лексиката с **ограничена сфера на употреба**“ (СБЕ 1998: 183). При определянето на битовата лексика е важно да се направи разграничение от определението, дадено за битовата концептосфера (Пернишка 2006 и Абросинова 2011). В настоящото изследване под традиционна битова лексика се разбира съвкупността от названията на предмети и явления от традиционния живот в украинското и българското общество преди 1990 година, обединени около основната идея за осигуряването на поминъка и препитанието.

Във втора подглава „**Словообразуването в двете езиковедски традиции**“ се обобщава, че в двете езиковедски традиции не се наблюдават принципно-методически различия при представянето на основните ресурсина словообразователната система. И в двете езиковедски традиции се наблюдава общо влияние на идеите на Докулил (Докулил 1962). Очертава се и друга обща тенденция, а именно – влиянието на трудовете на руски редица учени върху украинските езиковеди Ив. Ковалик (Ковалик 1958, Ковалик 1979), А. Потеня (Потеня 1958), Л. Вакарлюк (Вакарлюк 2007), Н. Макивчук (Макивчук 1979), В. Нимчук (Макивчук 1979 и Билоусенко 2003), Нина Клименко (Макивчук 1979), С. Панцьо (Вакарлюк 2007), В. Горпинич (Горпинич 1999), М. Плюшч (Плюшч 2009), Е. Карпиловска (Карпиловска 2002 и 1998), Л. Кислюк (Кислюк 2012), П. Билоусенко (Билоусенко 2011) и върху българските автори Ив. Леков (Леков 1955, Леков 1958), Ст. Стоянов (Стоянов, 1977), В. Радева (Радева 1987, Радева, 1991; Радева 2007), В. Мурдаров (Мурдаров 1983), Т. Бояджиев (СБЕ 1998), М. Тетовска-Троева (Тетовска-Троева 1992 и 1999), Ю. Балтова (Балтова 1988), Цв. Аврамова (Аврамова, 2003) при осмислянето на основната единица на словообразователното равнище.

В същата подглава е посочен и ключовият момент в настоящия дисертационен труд, а именно разбирането на В. Радева (Радева 2007; още и при Горпинич 1999: 102) за словообразователното значение като резултат от свързването на произвеждащата основа със словообразователния формант, т.е. като резултат на процеса на словообразуване.

В третаподглава „Словообразователен модел и словообразователен тип“ се представят двете понятия. Счита се, че те не са в йерархични отношения⁴, т.е. в отношения на подчиненост. С оглед на различията в принципа на дефинирането им се установява, че двете имат общи характеристики, като словообразователният тип е основната единица на равнището на словообразуването. Като такъв той позволява да се разкрият системните отношения на производните думи с други производни или дори с непроизводни такива, а моделът като обобщена или „шаблонна“ схема на словообразователната структура на производните думи с общ афикс служи при синхронните съпоставителни изследвания да се илюстрират отделни разлики в словообразователното значение в системите на два близкородствени езика.

Очертават се три основни разлики между *типа* и *моделакато* независими елементи на словообразователната система: първо – полифункционалност и многозначност на афиксите при моделите (Середа 2010: 183); второ – моделите обединяват производни с различни словообразователни значения; и трето – видът⁵ на произвеждащата основа се вземат предвид при типовете.

Четвъртаподглава е озаглавена „Понятието словообразователен модел и неговото място в словообразователните класификации“. В нея се дефинира словообразователният модел за целите на съпоставителното изследване. Отправна точка за това е схващането на В. Радева, че оформянето на несловообразователни двойки, семантично изразяващи отношения, аналогични на мотивационните, дава възможност да се структурират модели, които да служат за база при съпоставителните изследвания (Радева 2009: 39). В този смисъл под модел се има предвид формула за образуване на производни думи, при която се отчитат съставът на основата и наличието на общ формант.

Понятието *словообразователен модел* се използва с цел да се даде описание на производните думи от друга перспектива, различна от предлаганата до момента по категории и типове, както и като антипод на словообразователните гнезда. Първи стъпки в разглеждането на модела като формална схема прави Ян Хорецки, затова неговите

⁴Противоположно виждане изказват Кочев (Кочев 1978), Кислюк (Кислюк 2012: 184), Лопатин (Лопатин 1977: 29). Те описват отношенията между двете понятия в рамките на словообразователната система.

⁵ А не състава ѝ;

възгледи са важни при дефинирането на понятието. В българското словообразуване Ив. Кочев вижда моделите като структурна схема, „без отчитането на триединството между форманта, ономазиологичната структура и лексико-граматичната основа на думите; триединство, характеризиращо словообразователния тип. Накратко, под модел разбираме всички формации с един и същи суфикс, което дава възможност не само за синхронен, но и за диахронен словообразователен анализ“ (Кочев 2001: 125).

В настоящия дисертационен труд под словообразователен модел се разбира конструкт⁶, който подпомага класифицирането на производни думи. Той включва деривати, образувани с един и същ формант⁷ и представя техни различни словообразователни значения. На практика се следва структурен принцип, а систематизирането на езиковия материал се извършва спрямоформантоцентрични комплекси (Радева 2009: 43).

В петаподглава **„Словообразователното значение в класификацията по словообразователни модели“** се изяснява словообразователно значение, от една страна, когато се определят категориите, към които се отнасят производните думи и, от друга – като характеристика на словообразователния процес. В този смисъл словообразователното значение е присъщо на производната дума⁸, тъй като отразява отношението между словообразователната основа и форманта. От друга страна, то е и мотивационно значение на производната дума, чрез което тя се причислява към определена категория и тип. В настоящото изследване по степен на обобщеност словообразователното значение се използва като синоним на словообразователната категория.

Разгледани са следните словообразователни категории: категория на агентивните съществителни имена (*nomina agentis*), деятелни имена⁹ (*nomina actoris*), названия на оръдие на действието (*nomina instrumenti*), названия на обект и резултат от действието

---

⁶ Като конструкт с формално делима структура (Стародуб 2010);

⁷ А. Тихонов (Тихонов 1985) нарича формант „съвкупност от всички средства, участващи при образуването на думата“.

⁸ Противоположно схващане защитава Улуханов (Улуханов 1977:10), който счита, че отделната дума няма словообразователно значение и това отличава лексикалното от словообразователното значение.

⁹ Или вършители на действие

(nominapatientis), названия на места (nominaloci), названия на носители на признак (nominaattributiva), названия на действия (nominaactionis), названия на признаци (nominaessendi), названия за субективна оценка (в това число деминутивните, т.е. умалителните; и аугментативните или deminutivaetmeliorativa, augmentativaetpejorativa). Към предложената от В. Радева¹⁰ класификация се добавя и категорията, обхващаща названия за единичност, т.е. сингулативът. Посоченото словообразователно значение е налично само в украинския език; в обхвата на посочената категория се включват названия на предмети и хора, които обозначават единични предмети, най-често като част от множество. Произвеждащата основа е предимно от събирателни съществителни имена.

Втора глава „Класификация на словообразователните модели на производни думи от битовата лексика в украинския и българския език“ се разделя на две подглави „Словообразователни модели със сходства в структурата на двата езика“ и „Словообразователни модели с различия в структурата на двата езика“, т.е. в тази глава производните от традиционната битова лексика са обединени в две групи, като се следва принципът на сходствата или различията при формантите.

При изследваните суфиксални деривати се обособяват два вида модели: такива с общи черти в двата езика (на структурно равнище¹¹) и модели със структурни отлики. Чрез обособяването на последната група се подпомага очертаването на различията между двата езика. Поради близостта на двата езика се очаква сходствата да преобладават. Представянето на морфонологичните процеси съпътства анализа и подпомага установяването на точните прилики и отлики между дериватите. Производни думи, които са установени като морфонологични варианти, се причисляват към групата на лексемите със сходства във формата, ако други различия не са налице.

Съпоставянето на производните думи с еднакъв формант (суфикс) в украинския и българския език очертава особеностите на двете словообразователни системи.

---

10 Авторката следва постановката на М. Докулил.

11 Деривати със синхронни количествени словообразователни изменения като съкращаване, наслагване и разширяване са включени в посочената група. В изследването не са засегнати историческите изменения, изменението при основата или формантите. Чрез подобна класификация се изяснява в известна степен въпросът за конкуренция на формите. В посочената група са включени производни с морфонологични промени (исторически и синхронни).

Представянето на ексцерпирания езиков материал от битовата лексика по модели подпомага синтеза и онагледяването на различията в двата езика. При провеждането на анализа и съпоставката на конкретните примери се извеждат общите закономерности, доближаващи или разграничаващи двата езика на изследваното равнище.

При изграждането на класификация по модели възниква въпросът за начина на изписване на формантите. В настоящото изследване се следва графичното оформяне, предложено от Билоусенко (Билоусенко 2011), както и начина на изписване, възприет в украинската академична граматика (Макивчук 1979). В. Радева подчертава, че ролята на „граматичното оформяне в българското словообразуване е второстепенна” (Радева 2007: 42). Граматичното окончание придава завършен вид на форманта. Така суфикси като **-унь**, **-уня**, **-уньо** не се приемат за варианти на един и същ формант, а се отделят и оформят самостоятелни модели.

В първа подглава „**Словообразователни модели със сходства в структурата на двата езика**“ са подредени по азбучен ред на формантите следните 50 модели: словообразователен модел с формант **-ава**, словообразователен модел с формант **-ага**, словообразователен модел с формант **-ак**, словообразователен модел с формант **-ало**, словообразователен модел с формант **-ан**, словообразователен модел с формант **(ан)ин**, словообразователен модел с формант **-ар**, словообразователен модел с формант **-ач**, словообразователен модел с формант **-аш**, словообразователен модел с форманти **-ба (-оба)**, словообразователен модел с формант **-ва**, словообразователен модел с формант **-да**, словообразователен модел с формант **-ева**, словообразователен модел с формант **-ел(и)**, словообразователен модел с формант **-ец(-ецъ)**, словообразователен модел с форманти **-знь(-зън)**, словообразователен модел с формант **-ие/удвояване**, словообразователен модел с формант **-иво (-во)**, словообразователен модел с формант **-ик**, словообразователен модел с формант **-ило**, словообразователен модел с формант **-ина**, словообразователен модел с форманти **-иня(-киня)**, словообразователен модел с формант **-ир**, словообразователен модел с форманти **-ица (-иця)**, словообразователен модел с формант **-их**, словообразователен модел с формант **-ище**, словообразователен модел с форманти **-ит(-от)**, словообразователен модел с формант **-ка**, словообразователен модел с формант **-ко**, словообразователен модел с формант **-ло**, словообразователен модел с

формант **-н (-нъ)**, словообразователен модел с формант **-ник**, словообразователен модел с формант **-ня**, словообразователен модел с формант **-няк**, словообразователен модел с формант **-ок**, словообразователен модел с форманти **-ора (-оря)**, словообразователен модел с формант **-ост (-ість)**, словообразователен модел с формант **-ота**, словообразователен модел с форманти **-ство (-цтво)**, словообразователен модел с формант **-тва**, словообразователен модел с формант **-тел(ь)**, словообразователен модел с формант **-уга (-юга)**, словообразователен модел с формант **-ун (-юн)**, словообразователен модел с формант **-уша**, словообразователен модел с формант **-це (-ьце)**, словообразователен модел с формант **-че**, словообразователен модел сформант **-чук**, словообразователен модел с формант **-щина (-щизна)**, словообразователен модел с формант **-я** и словообразователен модел с нулев формант.Общите за двата езика модели са малко над 50 %.

Втора подглава „**Словообразователни модели с различия в структурата на двата езика**“ съдържа две части: „Модели, присъщи на украинския език“ и „Модели, присъщи на българския език“. Първата част „**Модели, присъщи на украинския език**“ са представени 33 модела. Те са следните: словообразователен модел с формант **-ай**,словообразователен модел с формант **-ака**, словообразователен модел с формант**-ань**, словообразователен модел с формант **-ас**, словообразователен модел с формант **-аха**,словообразователен модел с формант **-ень**, словообразователен модел с формант **-епа**, словообразователен модел с формант **-еча**, словообразователен модел с формант **-изна**,словообразователен модел с формант **-исько**, словообразователен модел с формант **-ич**, словообразователен модел с формант **-иха**, словообразователен модел с формант **-івна**, словообразователен модел с формант **-ій**, словообразователен модел с формант **-інь**, словообразователен модел с формант**-ль**, словообразователен модел с формант **-ощі**, словообразователен модел с формант **-тво**, словообразователен модел с формант**-уля**, словообразователен модел с формант **-унь**, словообразователен модел с формант **-уньо**,словообразователен модел с формант **-уня**, словообразователен модел с формант **-усь**, словообразователен модел с формант **-уся**, словообразователен модел с формант **-ух**, словообразователен модел с формант **-уха**, словообразователен модел с формант **-ця**, словообразователен модел с формант **-чик**, словообразователен модел с формант **-ша**, словообразователен модел с формант **-щик**, словообразователен модел с формант **-ьга**, словообразователен модел с формант **-ьма**, словообразователен модел с формант **-юка**.

Втората част „**Модели, присъщи на българския език**“ представя 14 модела: словообразователен модел с формант **-ана**, словообразователен модел с формант **-джия/-чия**, словообразователен модел с формант **-ей**, словообразователен модел с формант **-ия**, словообразователен модел с формант **-ла**, словообразователен модел с формант **-ле**, словообразователен модел с формант **-льо**, словообразователен модел с формант **-лък**, словообразователен модел с формант **-не**, словообразователен модел с формант **-отия**, словообразователен модел с формант **-уч**, словообразователен модел с формант **-щик**, словообразователен модел с формант **-чо** и словообразователен модел с формант **-ък**.

От представеното в главата е видно, че общите модели преобладават, но също така се установява, че моделите, характерни за украинския език са почти двойно повече в сравнение с тези, характерни за българския език. Възприетият начин на изписване на формантите изиграва определена роля за това. Като се елиминира този фактор, се установява, че в процентно съотношение специфичните украински модели количествено преобладават в сравнение с типично българските. Многообразието на модели, характерни за украинския език се дължи на функцията на формантите. Активността им по отношение на еднокоренни словообразователни основи говори за характера на словообразователните ресурси на украинския език и вероятно за периода, в който са се появили производните думи. В българския език се наблюдава по-засилено проникване на чужди форманти, и влияние на чуждоезиковисловообразователни средства, както и по-голям брой разширени суфикси при анализирания езиков материал. Запазването на характерните за съответния език словообразователни средства показва степента на устойчивост на системата му.

Изводи:

Доколкото настоящото изследване се осъществява предимно с описателна и класификационна цел, се констатира следните изводи:

1. В българския език не се срещат следните примери: деминутивни названия с формант **-ак/як** (само разширени суфикси); събирателни съществителни, названия на признак и място с формант **-ава/-ява**; название за обект на действието по модел с формант **-ак**; названия на места и на носители на признак с формант **-аш**; названия на действия и название за място и със събирателно значение с формант **-ба (-оба)**; производни със

събирателно значение, както и название на място с формант **-ва**; название на носител на признак с формант **-ач**; названия със събирателно значение и названия на признаци с формант **-ец**; названия със събирателно значение на **-ие**; названия със събирателно значение при формант **-во**; умалителни (и гальовни) форми и название за обект и резултат на действието с формант **-ик**; названия на лица жени, сингулативни съществителни имена, названия на действия по модел с формант **-ина**; название на носител на признак, мотивиран от субстанцията с формант **-ит/от**; названия на признаци при производни с формант **-ка**; название на обект и резултат на действието с формант **-ко**; израз на умалителност при производни с формант **-ник**; названия на обект и резултат от действието с формант **-ня**; название за субективна оценка, женсколични и събирателни названия и название на инструмент на действието с формант **-ня**; събирателно съществително с формант **-няк**; названия за обект и резултат от действие, название за място, название със събирателно значение по модел с формант **-ок**; събирателни съществителни имена с формант **-ота**; съществителни със събирателно значение с формант **-ост**; носител на признак и агентивно съществително име при модел с формант **-уга/-юга**; названия за субективна оценка с формант **-ун**; название на действие с формант **-юн**; събирателни названия, названия на признаци, название на място с нулев суфикс. При непродуктивните модели се срещат по-съществени различия между производните в двата езика.

2. В украинския език не се срещат производни думи по модел с формант **-ан/-ян** според склонността за извършване на действието; название на обект и резултат от действието при формантна структура с удвояване на съгласен звук от основата; названия на действия при производни по модел с формант **-ило**; названия с аугментативно значение и название на признак с формант **-ица**; агентивни съществителни имена (*nomina agentis*) **-ко**; агентивни съществителни имена с формант **-ник**; събирателно съществително с формант **-ник**; название за обект и резултат от действието **-ун/-юн**; названия на обект и резултат на действия с нулев суфикс.

3. При съпоставката в двата близкородствени езика приликите очаквано преобладават. И в двата езика се срещат производни по модел с формант **-ало** с агентивно значение, но с различна дистрибуция, агентивни съществителни и названия на оръдия на

действието с формант **-ало**; производни с агентивно и аугментативното значение по модела **-ага/-яга**; съществителни имена сагентивно значение и названия на носители на признак по модел с формант **-ан**(като агентивните преобладават в българския език); събирателни съществителни с формант **-ак**; названия на носители на признак с формант **-ан(ин)**;агентивни съществителни имена и деятели с формант **-ар**;названия на оръдие на действието, названия за носители на признак,агентивни съществителни имена и деятели с формант **-ач**; названия за субективна оценка с формант **-аш**; названия на признаци и названията на обект и резултат от действието с формант **-ба (-оба)**; пример за феминатив с формант **-ва**; названия на признаци с формант **-да**;агентивни съществителни имена (*nominaagentis*), названия на оръдие на действието (*nominainstrumenti*), названия на обект и резултат от действието (*nominapatientis*), названия на носители на признак (*nominaattributiva*), съществителни за субективна оценка при производните по модела с формант **-ец (-ецъ)**;названия на носител на признак с формант **-ик**; названия на признаци, на обект и резултат на действието, на инструмент на действието, на място при формантни структури **-ило**; названия на действие, название на носител на признак и по един пример за инструмент на действието при формантна структура с **-ица**; съществителни с аугментативно значение и названия на места при производни по модел с формант **-ище**; названия на действие при модел с формант **-ит/от**;агентивни съществителни имена, названия на обект и резултат на действието, на инструмент, названия на лица жени, названия на носители на признак, названия на оръдие на действието (*nominainstrumenti*), названия на действия, и съществителни с умалително значение с формант **-ка**; названия за субективна оценка с формант **-ко**; названия на действия при модел с формант **-н (-нъ)**; названия на носител на признак, названия за обект и резултат на действието, названия на места с формант **-ник**¹²; съществителни нарицателни имена, назоваващи действия, названия на места с формант **-ня**; названия на места с формант **-няк**; названия на носител на признак с формант **-ок**; производни думи със събирателно значение с формант **-ора**; названия на признаци **-ост**¹³; названия на признаци с формант **-ота**; названия на признаци с формант **-ство**¹⁴; названия на действия с формант **-тва**;названия на деятел **-тел**; названия

12В украинския език се показва предпочитание към друг модел за названията.

13При абстрактни названия дистрибуцията на суфикси **-ост (-ість)** и **-ина** е в различни съотношения.

14Диаметрален на модел с формант **-ня**.

за субективна оценка с формант **-уга/-юга**; названия за субективна оценка с формант **-уша**; умалителни съществителни с формант **-це (-ъце)**; умалителни с формант **-че**; събирателни съществителни с общ формант **-я**.

4. При моделите, които са специфични само за украинския език, се срещат названия за субективна оценка при моделите с форманти **-ага, -ака, -ль, -ас, -еня** (умалителни), **-епа, -исько** (аугментативност), **-уля, -інь, унь, -уня, -уньо, -уля, -уся, -ця** (умалително), **-чик, -щик, -ьма, -юка**; събирателно значение при модели с форманти **-ага, -ака, -аха, -ень, -юка, -еча, -изна, -інь, -уха, -ша**; названията на носители на признак при модели с форманти **-ага, -ака, -ай, -ань, -уха**; названия на деятел при модели с форманти **-ай, -ль, -ух, -ич**; названия на оръдия на действието **-ань**; названия на обект и резултат от действието **-ас (ляпас), -ень (дивень), -тво, -иха (вариха)**; агентивните съществителни имена при модели с форманти **-ень, -ій, -уха**; названия на признак **-еча, -уля, -ощі, -інь, -ьга, -ьма**; название на действие при производни с форманти **-еча, -изна, -тво, -уха**; названия на места с формант **-исько**; лица жени **-івна, -иха, -уха**.

5. При моделите, които са характерни за българския език, се срещат названия за субективна оценка при моделите с форманти **-ин, -ле, -чо** и **-ице** (умалителни), **-ия** (с увеличително значение), **-льо**; названия на деятел при моделите с форманти **-ин**; названия на носител на признак при моделите с форманти **-ин, -джия/ -чия, -ък, -уч**; названия на място при моделите с формант **-ей**; названия на лица жени **-ана, -ла**; названия на признаци при моделите с форманти **-отия**; название на действие при моделите с форманти **-ък**.

Въз основа на направените изводи се установява, че от общите модели се отделят такива, при които има най-голямо разнообразие при свързването на форманта с произвеждащата основа, а именно – с формант **-ка, -ец, -ило, -ица**. Най-голям брой общи примери за производни думи се наблюдават при моделите с форманти **-ага/-яга, -ан(ин), -да, -ва, -ка, -уша, -це**. Съществено формално припокриване има при общите модели с форманти **-ка** (при феминатива), **-да** (при названията на признаци), **-тва** (при названията на действия). Най-същественото разминаване в категориалната съотнесеност има при модели с форманти **-ня, -ач, -аш, -уга/-юга** и съществителните имена с нулев суфикс.

Статистически данни:

Общи за двата езика са моделите с форманти **-ава/ ява, -ага/ -яга, -ак, -ало, -ан, - (ан)ин, -ар/-яр, -ач, -аш, -ба/-оба, -ва, -да, -ева, -ел(и), ец/-ець, -знь/ зън, -ие/-ння, -иво, -ик, -ило, -ина, -иня/-киня, -ир, -ица/ -иця, -их, -ище, іт/ -от, -ка, -ко, -ло, -н/-нь, -ник, -ня, -няк, -ок, -ора/-оря, -ост/-ість, -ота, -ство/-цтво, -тва, -тель, -уга/-юга, ун/-юн, -уша, -це/-ъце, -че, -чук, -щина/-щизна, -я**, с нулев формант. Те са 50 на брой. От общо 97 модела или малко над 50 % от моделите са общи и за двата езика.

По модели, присъщи на украинския език се включват следните разновидности с формант **-ай,-ака/ -яка, -ль, -ань, -ас, -аха, -ень, -епа, -еча, -изна, -исько, -ич, -иха, -івна, -ій, -інь, -ощі, -тво, -уля, -унь, -уньо, -уня, -усь, -уся, -ух, -уха, -ця, -чик, -ша, -щик, -ьга, -ьма, -юка**. Те са 33 на брой. Една немалка част от производните в тях служат за изразяване на субективна оценка.

Моделите, присъщи на българския език са структури с формант **-ана, -джия/-чия, -ей, -ин, -ия, -ла, -ле, -льо, -лък, -отия, -уч, -чо, -ък, -ице**. Те са 14 на брой. Срещат се и суфикси от турски произход, наред с домашните. Съотношението на моделите в украинския и в българския език показва преимущество в полза на първите: двойно по-голям е броят на формантите, присъщи само за украинския език.

Изнесената статистика показва, че наборът от общославянски словообразователни средства преобладава. Адаптирането и използването на чуждоезикови, включително и интернационални елементи, в българската словообразователна система предопределят нейната специфика. Наблюдава се засилване на тенденцията към интернационализация. В украинския език броят на домашните форманти в традиционната битова лексика е по-голям, отколкото в българския език. Задълбочаването на различията в двата езика се свързва с противоположната тенденция – към национализация, което проличава от съотношението на типичните за всеки език модели.

В **заключението** се установява, че междуезиковите различия се дължат на очертаните в конкретния език тенденции, както и на спецификата на средата, в която се употребяват. Някои от думите в двата езика са загубили словообразователната си оформеност на синхронно равнище. Съхраняването на словообразователното значение,

което внасят определени форманти, е в пряка зависимост от продуктивността на форманта, но не винаги е гарант за съхраняването на дадени словообразователни значения с негово участие.

При синонимни редове от украински производни думи с еднавокоренна произвеждаща основа като *бідак, бідолаха, бїдаха, бїдака, бїдага* се наблюдава словообразователна конкуренция при лексеми с форманти **-ак/-як, -ага, -аха, -ака**. Названията са двуродови и изразяват субективност. Посочените синоними представят многообразието и словообразователните възможности на украинския език. Явлението не се наблюдава в българския език.

В украинския език по един и същи модел с различен вид на произвеждащата основа (но от един и същ глагол) се срещат две лексеми, които се използват за обозначаването на един и същи денотат. Срещат се и форми като *сївба* и *сїйба*, които имат един и същи формант и еднаво лексикално значение, но са от различни основи. При названията на хляб (*пашня, білаш, білан, дивень, печиво, місиво* и други) се среща по-голямо разнообразие от украински примери сред съществителните нарицателни имена от традиционната битова лексика. Събирателни съществителни от произвеждащи основи на дървета и храсти се срещат предимно в българския език.

По модела с формант **-ач** се наблюдават производни думи с различно словообразователно значение, но сходна или еднаква структура в двата езика. В украинския език значително количество са производните за субективна оценка, а оттам и моделите. При производните по словообразователен модел с формант **-аш** не се срещат много примери, но многообразието в проявите на словообразователното значение предоставя солидни отлики, които вероятно с изчезването на модела ще се загубят и заличат.

Съществени несъвпадения и междуезикови различия в структурата и по отношение на словообразователното значение се наблюдават при: произвеждащи основи, назоваващи растенията или техни части в примери като *габрак, коренак, ягодак, трънак, малинак, къпинак* (в бълг.) и *листва, ярина* (в укр.); при названията на животни като *лошак, носач, худоба, мишва, зачиха, буслиха, тварина, молодняк, голубка, пташина* (в

укр.) *идръглаш, ваклуша, кротуша, сивуша, игруша, рогуша, конче* (в бълг.); при названията на сгради и техни части като *житло, хатинка, хатинонька, хатиночка, хатина, кістяк* (в укр.). Сходства в произвеждащата основа и модела се наблюдават при названията на временни занимания като *вівчар, козар, свинар, коров'яр, сіяч, жнивварь* (в укр.) и *овчар, козар, свинар, кравар, сеяч, жътвар* (в бълг.).

От изложеното до тук се вижда, че в двата езика преобладават общите характеристики на производните по модели. В случаите на междуезикови несъвпадения при суфиксално оформените съществителни имена в българския език се предпочитат разширени суфикси (*ягодарник, вършитба*) вместо същински (*суничник, молотба*). В украинския език преобладават и производните, и моделите с производни за субективна оценка (в частност за умалителност и гальовност). От направената съпоставка на мотивирани думи се вижда, че в украинския език формантите от същински суфикси имат по-разнообразни прояви и взимат по-активно участие в образуването на нови думи. В българския език една част от производните със същински суфикси са преминали в диалектната лексика.

При разгледаните производни думи от традиционната битова лексика преобладават словообразователните сходства. Те се дължат на стабилността на ресурсите с общ произход, а междуезиковите различия са резултат от уникалността на възможностите на украинската и българската словообразователна система.

Приноси на дисертационния труд:

1. Настоящият дисертационен труд е **първото** синхронно съпоставително изследване на словообразователни ресурси на украинската и българската лексика.
2. За **първи** път са систематизирани възгледите за *словообразователния модел*.
3. Преосмислено е понятието словообразователен модел за целите на съпоставителното изследване. Моделът е разработен като формантоцентрична структура.

4. Изградена е **първа** по вида си класификация по словообразователните модели.
5. В настоящия дисертационен труд се насочва вниманието към традиционната битова лексика.
6. В бъдеще изследването може да има теоретично и практическо приложение и да помогне при обучението по украински език.

- **Дисертацията представя богат набор от лексеми и съответни форми.**
- **Настоящото изследване може да послужи като основа за провеждането на други съпоставителни изследвания, които целят комплексно описание на украинската и българската словообразователна система.**

Библиография към автореферата:

1. Абросинова 2011: Л. Абросинова. Отражение базовыхконцептуальныхединиц в афиксальнойдеривации: общекатегориальныесемы форманта -hood. В: *Вестник ТГПУ*. № 9 / 2011 (111), Ростов-на-Дон, 2011. 106 -110.
2. Аврамова 2003: Ц. Аврамова. *Словообразователни тенденции при съществителните имена в българския и чешкия език в края на XX век*. София, 2003.

3. Балтова 1988: Ю. Балтова. Към проблема за семантиката. Единица на производната (с оглед на представянето ѝ в тълковен речник). В: *Проблеми на съвременното българско словообразуване*. София, 1988. 89-96.
4. Бибик 2003: С. Бибик. Побутовизми і знаково-символічна система мовипрози Г. Квітки-Основ'яненка В: *Культураслова*. Вип. 63. С.6, Харків, 2003. 122-145.
5. Білоусенко 2003: П. І. Білоусенко. В. В. Німчук – учений, наставник, організатор науки. В: *Волинь-Житомирщина*. Випуск 10/2003. На: [Vg_2003_10.3.pdf](#). 30.07.2014.
6. Білоусенко 2011: П. І. Білоусенко, І. О. Іншакова, К. А. Качайло, В. О. Меркулова, Л. М. Стівбур. *Нариси з історіїукраїнськогословотворення (іменниковіконфікси)*. Запоріжжя, 2011.
7. Вакарлюк 2007: Л. О.Вакарлюк, С. Є. Панцьо. *Українськийсловотвір у термінах. Словник-довідник*. Тернопіль, 2007.
8. Горпинич 1999: В. Горпинич. *Сучаснаукраїнськалітературнамова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Навчальнийпосібник*. Київ, 1999.
9. Гримашевич 2005: Г. Гримашевич. Побутова лексика в романі В. Шевчука "Стежка в траві. Житомирська Сага" (на матеріаліназводягу та взуття) В: *Історико-філологічнийзбірникз регіональнихпроблем*. №20, Волинь-Житомирщина, 2010. 238-251.
10. Гримашевич 2008: Г. Гримашевич. *Лексикографічнарепрезентаціяназводягу та взуттясередньополіськогодіалектуЖитомир*. Волинь-Житомирщина, 2008. И на www.iribis-nbu.gov.ua. 23.03.2015.
11. Докулил 1962: М. Dokulil. *Tvoření slov v češtině*. Praha, 1962.
12. Карпиловска 1998: Є. А. Карпіловська, Н. Клименко, В. Карпиловский, Т. Недозим. *Словник афіксальнихморфемукраїнськоїмови*. Інститутмовознавстваім. Потебні, Київ, 1998.

13. Карпиловска 2002: Є. А. Карпіловська. *Кореневий гніздовий словник української мови*. Київ, 2002.
14. Кислюк 2012: Л. Кислюк. Сучасна словотвірна норма української мови: мовна практика та кодифікація. В: *Українська мова 2012*. № 1. 52-66. И на: <http://library.nltu.edu.ua/node/1904>. и http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukrm_2012_1_7. 24.04.2014.
15. Ковалик 1958: И. И. Ковалик. *Вчення про словотвір*. Киев, 1958.
16. Кочев 1978: Ив. Кочев, Ем. Кочева. Към характеристиката на словообразователния модел (Семантичен подтип). В: *Славистичен сборник*, 1978, София. 191-195.
17. Кочев 2001: Ив. Кочев и Л. Василева. Словообразователни модели и лингвистична география В: *Българският език през XX век*. София, 2001. 125 -138.
18. Легурска 2008: П. Легурска, М. Китанова. *Тематичен речник на народния календар на българите (2000 – 2002)*. София, 2008. И на <http://conf.uniruse.bg/bg/docs/cp11/6.3/6.3-6.pdf>. 29.03.2016.
19. Леков 1955: Ив. Леков. *Единство и национално своеобразие на славянските езици в техния основен речников фонд*. София, 1955.
20. Леков 1958: Ив. Леков. *Словообразователни склонности на славянските езици*. София, 1958.
21. Лопатин 1977: В. В. Лопатин. *Русская словообразовательная морфемика*. Москва, 1977.
22. Макивчук 1979: Н. Ф. Макивчук, Г. Гнаток, Е. Городенская, А. Грищенко, Н. Клименко, Ив. Ковалик, Л. Роднина, В. М. Русаноский, Л. Юрчук. *Словотвір сучасної української літературної мови*. АНУСРС. Київ, 1979.
23. Мурдаров 1983: В. Мурдаров. *Съвременни словообразователни процеси. Очерк върху българското словообразуване*. София, 1983.

24. Новицкая 2013: О. И. Новицкая. Бытовая лексика как предмет этнографического и лингвистического исследования. В: *Альманах современной науки и образования*. No 9 (76) 2013. Тернопіль, 2013. 126-130.
25. ОЧССХП: Т. О. Грязнухіна, Н. П. Дарчук, Є. А. Карпіловська, інш. *Обернений частотний словник сучасної художньої прози*. Київ, 1998.
26. Пернишка 2006: Пернишка, Е. Тенденции за интернационализация и за запазване на националната идентичност на българската лексика от битовата концептосфера (в периода 1990 – 2004). – В: *Националният език в условията на чужди влияния и глобализация*. БАН, София, 2006. 148-160.
27. Підкуймуха 2014: Л. М. Підкуймуха. Лексика міського побуту в мовленні міжвоєнного Львова. В: *Філологічні науки*. Т. 164. Львів, 2014. 1811-193. И на: <http://www.ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/3521>. 25.09.2015.
28. Плющ 2009: М. Я. Плющ. *Сучасна українська літературна мова*. Київ, 2009.
29. Радева 1987: В. Радева. *Българското словообразуване*. София, 1987.
30. Радева 1991: В. Радева. *Словообразуването в българския книжовен език*. София, 1991.
31. Радева 2007: В. Радева. *В света на думите. Структура и значение на производните думи*. София, 2007.
32. Радева 2009: Производната дума като структурираща единица на лексикалната система. В: *Словообразуване и лексикология*. София, 2009. 37 - 48.
33. Русалиев: В. Русалиев. Литературен свят. На: <http://literaturesviat.com/?p=90906>. 08.12.2015.
34. СБЕ 1998: Ив. Куцаров, Й. Пенчев, Т. Бояджиев. *Съвременен български език*. София, 1998.

35. Серета 2010: Н. А. Серета. Словотвірні поняття та категорії похідних іменників у сучасній німецькій мові. В: *Наукові записки. Серія "Філологічна"*, вип. 14, Київ, 2010.
36. Стародуб 2010: К. А. Аналітичний словотвірний тип як одиниця дериватології. В: *Філологія. Мовознавство. Черноморськ. 2010.* Стр. 83-92. На: http://www.academia.edu/2324824/Аналітичний_словотвірний_тип_як_одиниця_дериватології. 04.03.2011.
37. Стоянов 1977: С. Стоянов. *Словообразуването в българския език*. София, 1977.
38. Тетовска-Троева 1992: М. Тетовска-Троева. Множественост на словообразувателната мотивация. В: *Българският език*, кн. 5, 1992. 371-379
39. Тетовска-Троева 1999: Маргарита Тетовска-Троева. Противоречия между словообразувателно и лексикално значення. В: *Актуални проблеми на българското словообразуване*. София, 1999.
40. Тихонов 1985: А. Н. Тихонов. Основные понятия русского словообразования. В: *Словообразовательный словарь русского языка*. Т. 1. Москва, 1985. 18 – 52.
41. Улуханов 1977: И. С. Улуханов. *Словообразовательная семантика в русском языке и принципы ее описания*. Москва, 1977.
42. Хоречки 1958: J. Horecký. *Kultúra slovenského slova*. Стр. 22. Bratislava, 1958.
43. Шведова 2011: Н. Ю. Шведова. *Русский идеографический словарь: Мир человека и человек в окружающем его мире (80 концептов, относящихся к духовной, ментальной и материальной сферам жизни человека)*. РАН. Москва, 2011.

Публикации по темата на дисертацията:

Словообразователният модел с формант **-ан** в традиционната украинска и българска битова лексика – В: *Съпоставително езикознание*. (под печат)

Словообразователен модел с формант **-ак/-як** в украинския и българския език – В: алм. *Българска украинистика*. <http://www.bgukrainistika.com>. (под печат)